

संमेलनाचा विज्ञानयोग!

महाराष्ट्रात साहित्य संस्था आणि साहित्य संमेलने यांच्या नाड्या ज्यांच्या हातात असतात; ते नेहेमीच शहाणपणाने वागतात, असा लौकिक आणि अनुभव नाही. या पार्श्वभूमीवर नाशिक साहित्य संमेलनाच्या अध्यक्षपदाची पालखी ज्येष्ठ वैज्ञानिक जयंत नारळीकर यांच्या दारात नेल्यामुळे आणि त्यांनी हा सन्मान मान्य केल्यामुळे बन्याच मंडळीचे बरेच पापक्षालन आणि पुण्यसंचयन एकदम झाले, असे म्हणावयास हरकत नाही. तशीही, नाशिक ही धर्मनगरी आहेच. तिथे आता नारळीकरांच्या निवडीने विज्ञानाला आणि विज्ञानविचाराला साहित्याच्या व्यासपीठावर प्रमुख स्थान मिळते आहे, ही अतिशय आनंदाची आणि मराठी साहित्याच्या वाटचालीच्या दृष्टीने लक्षणीय घटना आहे. साहित्य संमेलनाचे अध्यक्षपद मतपेटीच्या सापेक्ष्यात अडकून राहिले असते तर डॉ. नारळीकर या वाटचाला कथीच गेले नसते, हेही या निमित्ताने लक्षत ठेवायला हवे. किंबव्हना, आधीचे देव्हनी म्हणजे अरुणा ठेवे आणि फादर दिब्रिटा हे सर्वसंमत अध्यक्षही मतदारांच्या पसंतीसाठी फिरतील, अशा स्वभावाचे नव्हतेच. तेव्हा हा एक चांगला पायंडा पडतो आहे. दुर्गा भागवत या १९७५ मध्ये कराड साहित्य संमेलनाच्या अध्यक्ष झाल्या, तेव्हा त्यांनी केलेला आणीबाणीचा निषेध सर्वांच्या लक्षत आहे. मात्र, याच भाषणात त्यांनी मराठीतील विज्ञानकथांच्या प्रवाहाचा उल्लेख करून जयंत नारळीकर यांचा विशेष गौरव केला होता. साहित्य संमेलनाच्या व्यासपीठावर झालेला नारळीकरांचा गौरव त्याना त्याच संमेलनाचे अध्यक्षपद देऊन सार्थक ठरविण्यास मराठी समाज आणि सारस्वताने ४५ वर्षे लावली. यावरून, मराठी साहित्य आणि संस्कृतीची एकूण इयत्ता सर्वांनी मनोमन जोखावी, हे बरे. डॉ. नारळीकर हे अचानक आणि अपघाताने घडलेले पण आपली नाममुद्रा कोरलेले साहित्यिक आहेत. 'नारायण विनायक जगताप' या उलटचा क्रमाने आपल्या नावाची आद्याक्षरे होणाऱ्या टोपण नावाने त्यांनी विज्ञानकथा स्पर्धेत भाग घेतला. मराठी विज्ञान परिषेद्या या स्पर्धेत या कथेला पहिले परितोषिक मिळाले आणि नारळीकरांच्या कथा व काढबन्यांचे एक नवे दालन उघडले गेले. तसेच पाहिले तर मराठीतील पहिली विज्ञानकथा 'मनोरंजन' या मासिकात इ. स. १९७५ मध्ये प्रकाशित झाली, असे मानले जाते. श्रीधर बाळकृष्ण रानडे यांच्या कथेने सुरु झालेला हा प्रवास एव्हाना शतक उलटून गेले असले तरी फारसा जोमदार नाही, हे कबूलच करायला हवे. साहित्य व्यवहारात असणारे सारेच त्याला जबाबदार आहेत. त्यात लेखक, प्रकाशक, वाचक, माध्यमे, विक्रेते, माध्यमांतर करणारे सर्जनशील कलावंत, हे सारेच आले. नारळीकर हे अध्यक्ष झाल्यामुळे ही परिस्थिती बदलण्याच्या दिशेने चार पावले पुढे पडतील का, या प्रश्नाच्या उत्तरात त्यांना अध्यक्षपद देण्यातले खरे यशापयश डडलेले आहे. विज्ञानिष समाज बांधणे ही सोपी गोष नसते. तसा तो झाला असता तर अमेरिकेत मुख्यपट्टी न लावता हजारो लोक मरण पावले नसते. भारतही गेली अनेक दशके तंत्रज्ञानाच्या नवनव्या लाटा झेलतो आहे. मात्र, तंत्रज्ञानाचे उपयोजन आणि वैज्ञानिक दृष्टी या दोन स्वतंत्र गोषी आहेत, याचे भान दिसत नाही. नारळीकरांनी 'चार नगरांतले माझे विश्व' या विलक्षण ओघवत्या आणि साहित्य अकादमीचा पुस्तकार मिळालेल्या आत्मकथनाचा समारोप करताना 'विज्ञानप्रसार आणि अंधश्रद्धानिर्मूलन यांच्या मागे लागताना पदोपदी जाणवते की, आपल्या सुशिक्षित समजल्या जाणाऱ्या समाजावर देखील अंधश्रद्धांचा पगडा आहे', असे खेदाने म्हटले आहे. मात्र, लोच संस्कृत सुभाषिताचे उद्दरण देऊन त्यांनी 'कितीही विघ्ने कोसळली तरी शहाणी माणसे आपले नियतकर्तव्य सोडत नाहीत' असाही उतारा त्याला जोडला आहे. असे कर्तव्य नारळीकर जन्मभर विविध माध्यमांमधून करत आले आहेत. त्यांनी विज्ञानप्रसाराला डोलदार, अर्थवाही मराठी भाषा दिली. भाषणे, लेख, कथा, मुलांची शिकिंच हे सारे मार्ग चोखाळले. 'महाराष्ट्र टाइम्स'मध्येही त्यांनी बरेच लेखन केले आहे. त्यांना आवडणाऱ्या सौम्य इंग्रजी विनोदाप्रमाणे ते गमतीने 'व्याख्यानबाजी' असे आपल्याच भाषणांना म्हणतात खरे; पण त्यांनी हे व्रत अनेक दशके संभाळले. नारळीकरांचा वैज्ञानिक आणि अंधश्रद्धानिर्मूलनाचा विचार संस्कृती आणि काही विशिष्ट अर्थांनी धर्मही नाकारत नाही. त्यामुळेच, तो संतुलित, उदार आणि समाजाचा साकल्याने विचार करणारा आहे. आजचे महाराष्ट्राचे विचारविश्व कमालीचे गद्दूळ, कोते आणि न-हस्वदृष्टीचे बनले आहे. त्याला झान, विज्ञान आणि तत्त्वज्ञानाच्या विशाल क्षितिजांचे निदान दर्शन तरी घडविष्याची गरज आहे. ते घडविष्याची क्षमता आणि अधिकार जयंत नारळीकरांकडे आहे. त्यांच्या निवडीने महाराष्ट्रातील एका उज्ज्वल परंपरेला नवी दिशा मिळते आहे. मात्र, हे पाऊल केवळ प्रतीकात्मक राहता कामा नये. मराठी साहित्य आणि संस्कृती व्यवहारांचा पुढचा प्रवास या नव्या दिशेने होत राहिला तरच साहित्य संमेलनाचा हा विज्ञानयोग सार्थकी लागेल.

७१ वा वर्धापन दिन म्हसळा तालुक्यात उत्साहात संपन्न

दै.रायगड नगरी । म्हसळा

भारतीय स्वातंत्र्याचा ७१ वा वर्धापन दिन महसळा तालुक्यात सर्वत्र आनंदात आज उत्साहात संपन्न झाला. वर्धापन दिनाचे औचित्य साधून तालुक्यात विविध कार्यक्रम घेण्यात आले. वसंतराव नाईक महाविद्यालयात फझल हालडे, न्यू इंग्लिश स्कूल मध्ये स्थानिक स्कूल कमिटी चे अरमन समिर बनकर, पंचायत समिती मुख्याधिकारी मनोज उकडे तर कन्याशाळेच्या भव्य पटांगाणात मुख्य शासकिय ध्वजारोहण प्रभारी तहसिलदार तथा निवासी नायब तहसीलदार किसन भिंगारे यांच्या हस्ते करण्यात आले. कोरोनाच्या हाणामारीमुळे आणि लॉकडाऊन ची काही बंधन अजूनही असल्यामुळे अत्यंत साध्या पद्धतीने परंतु उत्साहात वर्धापन दिन संपन्न झाला. या वर्धापन दिनाचे ऐंग्लिश सांगत वि

वाचकाना विनम्र सूचना

दै.रायगड नगरी वृत्तपत्रातून प्रसिद्ध होणाऱ्या जाहिरातींतील मजकूराची शहानिशा करुनच वाचकांनी त्याआर्थिक व्यवहार करावा. जाहिरातीत आपल्या उत्पादनाच्या संवासेवेच्या संदर्भात जाहिरातदार जे दावे करतात त्याची दै.रायगड नगरी कोणतीही हमी घेत नाही. जाहिरातीत करण्यात आदाव्यांची पुरुता जाहिरातदारांकडून न झाल्यास त्याच्या परिणामात दै.रायगड नगरी वृत्तपत्राचे मुद्रक, प्रकाशक, संपादक व मालजबाबदार राहणार नाही, याची कृपया वाचकांनी नोंद घ्यावी.

पोलीस आणि शेतकऱ्यांत झटापट

येथे इशारे देण्यासाठी नाही, तर पाइपलाइन उखडून टाकण्यासाठी आलो आहोत. भाषणबाजी करून वेळ घालवायचा नाही. शेतकर्याच्या जमिनीचा मोबदला मिळवून देण्याच्या निर्धाराने येथे आलो असल्याने कोणाशीही चर्चा करायची नाही, असे जाहीर करून आमदार प्रशंत ठाकूर यांनी आपल्यासोबत असलेल्या शेतकर्याच्या शेतात जाण्यासाठी मार्गक्रमण करण्यास सुरुवात केली, मात्र कर्जत तहसीलदार विक्रम देशमुख व पोलीस उपअधीक्षक अनिल घेरडीकर यांनी आमदार प्रशंत ठाकूर यांना गॅस पाइपलाइनशी संबंधित अधिकारी नेरळ पोलीस ठाणे येथे उपस्थित असून त्या ठिकाणी आपण जाऊन चर्चेतून मार्ग काढू, अशी विनंती केली. त्यानंतर नेरळ येथे न जाता दहिवली ग्रामपंचायत कार्यालयात बसण्यास तयार होऊन त्या ठिकाणी मोजके शेतकरी व अधिकारी पोहचले, मात्र एक तासानंतरही संबंधित अधिकारी दहिवली ग्रामपंचायत कार्यालयात न पोहचल्यामुळे संतापलेले शेतकरी आणि आमदार प्रशंत ठाकूर तेथन पन्हा आंटोलनस्थळी पोहचले.

तेथे अधिकारीवार्गाच्या विनंतीनुसार तासभर चर्चा होऊनही मार्ग निघत नसल्याने शेवटी आंदोलक पाइपलाइन उखडण्यासाठी निघाले. त्या वेळी आघाडीवर असलेले आमदार प्रशंसांत ठाकूर यांना पोलिसांनी अडविण्याचा प्रयत्न केला असता शेतकरी आक्रमक होत त्यांनी पोलिसांच्या रेट्यातून मार्ग काढण्याचा प्रयत्न केला. या वेळी पोलिसांनी आंदोलकांना धक्काबुक्की करण्याचा प्रयत्न केला असता भाजप कार्यकर्ते आक्रमक होत त्यांनी पोलिसांचे सुरक्षा कठडे तोडण्याचा प्रयत्न केला. पोलीस आमदार प्रशंसांत ठाकूर यांना पाइपलाइन उखडण्यासाठी जाऊ देत नसल्याने आंदोलक तेथून

निघून रस्त्यावर येऊन बसले.
नेरळ-कळंब रस्त्यावर एक तास शेतकर्यानी आक्रमक भाषणे केली. या वेळी रायगड जिल्हाधिकारी निधी चौधरी यांनी आमदार प्रशांत ठाकूर यांच्याशी बोलून मार्ग काढण्याचा प्रयत्न केला. शेवटी जिल्हाधिकार्याच्या शब्दाचा मान राखत शासनाची भूमिका शेतकरीवर्गाला आमदार प्रशांत ठाकूर यांनी सांगितली. त्यावर शेतकर्याचे नेतृत्व करणारे केशव तरे, रमेश कालेकर, सुरेश खाडे व भास्कर तरे यांनी आम्हा शेतकर्याचा आमदार प्रशांत ठाकूर यांच्यावर पूर्ण विश्वास असून ते जो निर्णय घेतील तो मान्य असल्याचे जाहीर केले. त्यानंतर आमदार प्रशांत ठाकूर व शेतकर्यानी रस्त्यावर सुरु केलेले आंदोलन रात्री आठ वाजता तूर्तास स्थगित करण्यात आले.

पनवेल महानगरपालिका अंतर्गत शहरी व ग्रामीण परिसरातील आगामी सार्वजनिक कामांची गुणवत्ता तपासणीसाठी समिती स्थापन करण्याची शिवसेनेची मागणी

दै.रायगड नगरी | पनवेल
पनवेल महानगरपालिका अंतर्गत शहरी व
मीण परिसरातील आगामी सार्वजनिक कामांची
वत्ता तपासणीसाठी समिती स्थापन करण्याची
गणी शिवसेना संघटक पनवेल तालुका भरत
टील यांनी पनवेल महानगरपालिका आयुक्त
वेश देशमुख यांच्याकडे केली आहे.

? याबाबत सुधा जनतच्या मनात सशय असून प्रश्नचिन्ह उपस्थित होत आहेत.

शासकीय नियम व अटी नुसार दर्जेदार काम करून घेण्याची प्रामुख्याने जबाबदारी प्रशासनाची आहे. त्याबदल विद्यमान नगरसेवक अवाक्षरही काढण्यास तयार नाहीत त्यामुळे निकृष्ट दर्जाच्या कामांत अधिकारी व लोकप्रतिनिधी यांना मलिंदा मिळत असावा म्हणून सर्व काही आलबेल अशी जनतेची भावना आहे. सर्वसाधारण अनुभव असावा आहे की पनवेल महानगरपालिका अस्तित्वात येण्यांपूर्वी पंचायत समिती, जिल्हापरिषद व ग्रामपंचायतीने फंड ग्रामीण भागात विकास कामांसाठी वापरलेला आहे परंतु ती विकास कामे करताना त्या कामांच्या दर्जाबाबत गुणवत्ता तपासण्यासाठी कोणतीही यंत्रा अस्तित्वात

महाराष्ट्राचा कर्नाटकव्यास प्रदेश पुन्हा राज्यात आणणारख

महसूलमंत्री बाळासाहेब थोरात, सीमा भागाचे समन्वयक मंत्री एकनाथ शिंदे, छग्न भुजबळ, मराठी भाषा विभागाचे मंत्री सुभाष देसाई, विधानपरिषदेतील विरोधी पक्ष नेते प्रवीण दरेकर, सामान्य प्रशासन विभागाचे राज्यमंत्री दत्तात्रय भरणे, खासदार अरविंद सावंत आदी उपस्थित होते.

मोरारजी देसाई हे प्रथानमंत्री असताना सीमा प्रश्नी निवेदन देण्यास आलेल्या बाळासाहेब ठाकरे आणि शिवसैनिकांना न भेटता तसेच निघून गेल्यानंतर मुंबईत झालेल्या उद्रेकाच्या प्रसंगाची जशीच्या तशी आठवण सांगून मुख्यमंत्री उद्घव ठाकरे म्हणाले की, आता नुसत्या रडकथा नकोत तर आमचा भूभाग कर्नाटक राज्यातून वापस घ्यायचा म्हणजे घ्यायचा.

अनेक दिवसानंतर या प्रश्नाला वाचा फोडण्याचे काम पुस्तकाच्या माध्यमातून होत असल्याचे सांगून मुख्यमंत्री श्री.उद्घव ठाकरे म्हणाले की, राज्य शासन महाराष्ट्र-कर्नाटक सीमावादासंबंधी गंभीर असून सीमाभाग समन्वयक मंत्री नेमत आम्ही या भागाच्या ठामपणे पाठीशी असल्याचा संदेश दिला आहे. मराठीची ताकद, शक्तीने सीमावासीयांच्या बाजूने जिझीने उभी केली जाईल. सर्वोच्च न्यायालयात या प्रश्नी राज्याची भूमिका ठामपणे मांडण्यासाठी सर्व ते प्रयत्न करण्यात येतील, अशी स्पष्ट ग्वाही मुख्यमंत्री श्री. ठाकरे यांनी यावेळी दिली. एखादा प्रश्न न्यायालयात असेपर्यंत परिस्थिती जैसे थे ठेवली पाहिजे. परंतु, कर्नाटक सरकारने बेळगावचे नामांतर, उपराजधानीचा दर्जा तसेच तेथे विधानसौदाची उभारणी करून न्यायालयाचा अवमान करण्याचे काम केले आहे त्यामुळे जोपर्यंत सर्वोच्च न्यायालयात सीमावादाचा प्रश्न सुटत

करण्याच काम कल आहे. त्वामुळ जपवयत सवाच्च न्यायालयात सामवादावा ! नाही तोपर्यंत हा भाग केंद्रासीत केला जावा, अशी भूमिका यावेळी मुख्य

विकासाच्या राजकारणाची निकोप स्पर्धा व्हावी
वैभव चांदे, चंद्रकांत सणस, जगन्नाथ वाडकर, प्रमोददादा शिंदे, सरपंच शरदबुवा जाधव आणि अन्य कार्यकर्ते उपस्थित होते. याप्रसंगी शिवसेनेचे कोँडवी जिप सदस्य

चंद्रकांत कळंबे आणि तालुका प्रमुख निलेश अहिरे हे अचानक उपरिस्थित राहिले. यावेळी पंडीतशेठ पाटील यांनी आपल्या भाषणात पुढे, विधानसभेला पंडीतशेठ पडला तरी पंडीतशेठच राहणार कारण आमदार, जिल्हा परिषदेचा सदस्य नसलो तरी

विकासकामे कशी करून घ्यायची हे आपणास चांगलेच माहिती आहे. अलिबागमध्ये केलेल्या विकासकामांची उदघाटनं अजून वर्षभर तरी मलाच करावी लागणार आहेत, असे सांगून पोलादपूर तालुक्यात पहिल्यांदा मोरगिरीला विहिरीच्या कामासाठी जयंतभाईंनी पाठविले होते. नारायण अहिरे यांच्यामुळे शेकापक्ष-शिवसेना युती झाली हे आम्ही विसरणार नाही. नंदा चांदे आणि सुमन कुंभार यांच्यासाठी आपण प्रचार सभा घेतल्यानंतर तब्येत बिघडली नसती तर जिल्ह्याचे राजकारण वेगळे असते. जनतेचा पैसा जनतेपर्यंत आणणारा कार्यकर्ता असावा लागतो. लोकांना विकास आवडतो. खा. गीते यांनी अलिबागला विकासकामे केली आणि मी पोलादपूरमध्ये विकासकामे पर्वीपासनच करीत होतो लोकांना गद्दित धरता येणार नाही लोकांनी

सत्यनारायणाच्या महापूजेलाही उपस्थित राहून दर्शन घेतले. दोन्ही गटांनुसार समंजसात एकाच वेळी कार्यक्रम न घेण्यासांदर्भात आवाहन यावेळी पंडितशेठ पाटील यांनी देव

म्हणाले की, पिढ्यानपिढ्या हा विभाग कायमच दुर्लक्षित राहिला आहे. आता रस्त्याचे भूमीपूजन झाले आहे. येत्या दोन महिन्याच्या आतच पक्क्या डांबरीकरणाचे काम मार्गी लावले जाईल. तसेच चेराठी, काळकाई, गोयंडावाडी रस्ता पंतप्रधान सडक योजनेतून मंजूर झाला असून ते कामही लवकरच पूर्ण होणार असल्याचे सांगून खा. तटकरे म्हणाले की, केवळ रस्त्याचा विकास झाला म्हणजे सगळे प्रश्न सुटले असे नाही तर राष्ट्रवादी काँग्रेसचे अध्यक्ष शरदचंद्रजी पवार यांच्या माध्यमातून या विभागातील तरुणांसाठी रोजगाराची व उच्च शिक्षणाची संधी कशा पद्धतीने उपलब्ध करता येईल यासाठी आपले शंभर टक्के प्रयत्न राहतील असे आश्वासनही खा. सुनिल तटकरे यांनी दिले. तर खेड्याचापाड्याचील जनता किती सुसंकृत, किती जीव लावणारी व किती अंतःकरणाणे प्रेम करणारी असतात याचे उत्तम उदाहरण म्हणजे चाफेवाडी व गंगावणे ग्रामस्थ, महिला व तरुण मंडळांचे कार्यकर्ते असल्याचे सांगून राष्ट्रवादी काँग्रेसचे जि.उपाध्यक्ष उदय जवके यांच्या चांगल्या कार्याची प्रशंसा करताना उदय जवके यांच्या रूपाने नव्या विकासाचा उदय या चाफेवाडी विभागात होत असल्याचे शेवटी खा. तटकरे यांनी सांगितले.

